

БЕОГРАД - Циљ иницијативе за формирање Регионалне комисије за утврђивање чињеница о ратним злочинима (РЕКОМ) је стварање јаке коалиције, како власти у региону не би могле да одбију суочавање с прошлошћу, рекла је ФоНету директорка Фонда за хуманитарно право (ФХП) Наташа Кандић, и додала да је недавно убиство Бриса Татона последица ратова и рачуна које прошлост испоставља.

Она је објаснила да је иницијатива за формирање РЕКОМ у региону повезала и приближила невладине организације за људска права и удружења жртава.

После интензивне дебате дефинисан је модел РЕКОМ, његове надлежности и избор чланова, рекла је Кандић и указала да међу оснивачима ипак и даље нема кристалисаног става о свим елементима ове иницијативе.

Једни сматрају да би комисија требало да се фокусира на жртве, да се бави чињеницама, прикупи их и нађе начин да их јавно саопшти, док други иду корак даље и мисле да није довољно да се каже шта се догодило у прошлости, већ се морају утврдити узроци рата и злочина.

Кандић је најавила да ће наредне године националним парламентима земаља у региону бити предати модел и иницијатива за оснивање РЕКОМ, уз потписе милион грађана.

"Очекујемо да се та иницијатива нађе пред парламентима, да се отвори парламентарна расправа и пронађу правни механизми за доношење одлуке о оснивању регионалне комисије", рекла је Кандић.

"Верујем да имамо шансе да успемо. Ако се догоди да неко каже да нема услова у овом тренутку, ми ћемо имати велику добит - створен модел, повезана цивилна друштва, сарадњу организација за људских права и удружења жртава и јаку вољу да се подрже суђења за ратне злочине", оценила је Кандић.

Сви који учествују у овој расправи, према њеним речима, знају да је прошлост кључ демократске будућности и да не вреди да скривамо масовне гробнице и ћутимо о 16.000 несталих.

Кандић је подсетила да Хашки трибунал наредне године завршава свој мандат и истакла да европски услов сарадње са тим судом мора добити нове основе, јер се не може допустити да земље региона постану чланице ЕУ са великим бројем несталих и неспремношћу да створе друштва одговорна према прошлости и будућности.

"Имамо транспарентну подршку ЕУ", рекла је Кандић и изразила уверење да ће иницијатива за формирање РЕКОМ постати нешто о чему ће ЕУ водити рачуна и после затварања Хашког трибунала.

Кандић је нагласила да сва тужилаштва у региону начелно подржавају иницијативу за формирање РЕКОМ, али је предвидела да ће се битка водити око односа тужилаштва и комисије.

"Ми заговарамо да та комисија не буде сервис тужилаштвима, али да би важне податке и доказе о починиоцима злочина требало да им достави и помно прати шта се догађа са тим доказима", нагласила је она.

Према њеним речима, подаци ФХП показују да је број страдалих, убијених и несталих, од јануара 1998. до краја децембра 2000. године, око 13.400, од чега је око 10.500 Албанаца, и око 3.000 Срба, неалбанаца и "лојалних" Албанаца, које су, због сарадње са српским властима, убили припадници "Ослободилачке војске Косова".

Кандић је истакла да ФХП, у прикупљању пописа жртава, има одличну сарадњу са Министарством одбране, које је доставило податке, али да је проблем сарадња са Министарством унутрашњих послова.

"Мислим да се подаци о страдалим, убијеним и несталним Србима налазе у фиокама Комисије за нестала лица", рекла је Кандић и то назвала поступањем против жртава.

Она је рекла да ФХП жели да сачини попис свих жртава, држављана Србије и Црне Горе током ратова деведесетих година, истичући да је "важно да то постоји".

"Када имамо тај важан историјски запис, нећемо дати мира лењој и бахатој власти која одбија да учествује у стварању друштвено колективног памћења о ономе што се догодило", рекла је Кандић.

Она је изразила уверење да ће Србија прогласити 11. јул Даном сећања на геноцид у Сребреници, на чему већ годинама инсистирају невладине организације за људска права, јер је важно показати солидарност и саосећање са жртвама.

Смрт француског младића Бриса Татона је страшна, али је то, према оцени Кандић, последица ратова деведесетих година и рачуна које прошлост испоставља.

"Сматрала сам да је, због тог младића, важно показати солидарност, али ми је било и јако тужно, јер сам сигурна, када бисмо позвали грађане Београда да изађу и 11. јула и запале свеће за 8.000 људи убијених у Сребреници, да не би дошло више од 50 људи", проценила је Кандић.

Она је подсетила да је само једном, 1992. године, 100.000 људи изашло на улице Београда и ношењем црног флора показало солидарност и протест против убијања грађана Сарајева.

"Тада смо добили најлепши и најбољи Београд. Никада после тога није било тог Београда који би рекао да морамо да покажемо солидарност и саосећање са жртвама на Косову, у Хрватској и БиХ", рекла је Кандић и напоменула да "нема солидарности ни за српске жртве".

Коментаришући покретање иницијатива за забрану Образа и Покрета 1389, Кандић је нагласила да није сигурна да је то решење, јер они могу лако наћи начин да се појаве

под другим именом.

Кандић је објаснила да се забранама не може успоставити толерантно друштво и поручила да је решење у примени закона.

Упитана да ли верује да ће хашки оптуженик Ратко Младић бити ухапшен, Кандић је одговорила да није веровала ни да ће Радован Караџић бити ухапшен, јер је сматрала да га штити црква.

"Била сам шокирана када се показало да је све време под заштитом полиције, која је у једном тренутку, када је било сасвим сигурно шта ће Радован Караџић рећи на суђењу, одлучила да га преда и Србији донесе плус у оцени ЕУ", рекла је Кандић.

Она је, с друге стране, сигурна да полиција зна где се Младић налази и ко се брине о њему.

Према њеним речима, главни разлог што Младић није изручен Трибуналу је постојање страха да ће изнети податке и чињенице о умешаности регуларних српских формација у геноцид у Сребреници и друге злочине.

(ФоНет)